

FRANZ KAFKA

ΣΤΗ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ
ΑΠΟΙΚΙΑ

Μετάφραση
ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΑΛΗΣ

Έπιμέλεια επίμετρου
ΓΙΩΤΑ ΚΡΙΤΣΕΛΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΙΧΛΗ

Περιεχόμενα

ΦΡΑΝΤΣ ΚΑΦΚΑ ΣΤΗ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

11

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

I. HANS DIETER ZIMMERMANN
Οί δράστες καὶ οἱ ἀδρανεῖς
91

II. KURT TUCHOLSKY
Στὴ σωφρονιστικὴ ἀποικία
123

III. Ὁ Κάφκα καὶ οἱ σωφρονιστικὲς
ἀποικίαι

1. KLAUS WAGENBACH

«Περὶ τῶν σωφρονιστικῶν ἀποικιῶν»

133

2. ROBERT HEINDL

«Ὁ Κύριος τοῦ νησιοῦ Νοῦ»

«Μιὰ ἐκτέλεση»

145

•

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ

155

•

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ

165

•

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

167

«**Ε**ΙΝΑΙ ΕΝΑ ΙΔΙΟΠΡΥΘΜΟ μηχανήμα»,
είπε ὁ ἀξιωματικὸς στὸν ἐρευνητὴ-τα-
ξιδιώτη καὶ ἐπιθεώρησε, μὲ βλέμμα γεμά-
το θαυμασμό, τὴ μηχανή, τὴν ὁποία ἦταν
προφανὲς ὅτι γνώριζε πολὺ καλά. Φαίνεται
πὼς ὁ ταξιδιώτης δέχτηκε, ἀπὸ εὐγένεια καὶ
μόνο, τὴν πρόσκληση τοῦ διοικητῆ νὰ παρα-
στεῖ μάρτυρας στὴν ἐκτέλεση ἑνὸς στρατιώ-
τη, ποὺ καταδικάστηκε σὲ θάνατο γιὰ ἀπει-
θαρχία καὶ προσβολὴ ἀνωτέρου. Ἡ ἐκτέλε-
ση αὐτὴ δὲν παρουσίαζε μεγάλο ἐνδιαφέρον,
ἀκόμα καὶ μέσα στὴν ἴδια τὴ σωφρονιστικὴ
ἀποικία. Στὸ βαθύ, στενὸ καὶ ἀμμῶδες φα-
ράγγι, τριγυρισμένο ἀπὸ γυμνὲς βουνοπλα-
γιές, βρίσκονταν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ταξιδιώτη
καὶ τὸν ἀξιωματικὸ, ὁ κατάδικος — ἕνας

ἀποβλακωμένος ἄνθρωπος μὲ ὀρθάνοιχτο στόμα, ἀνάκατα μαλλιά καὶ ταλαιπωρημένη ὄψη— καὶ ἓνας στρατιώτης. Αὐτὸς σήκωνε τὴ μεγάλη, βαριά ἀλυσίδα, ποὺ διακλαδωνόταν σὲ μικρότερες, μὲ τὶς ὁποῖες ὁ κατὰδικος ἦταν δεμένος στοὺς ἀστραγάλους, τοὺς καρποὺς καὶ τὸν λαιμό. Παρεμπιπτόντως, ὁ κατὰδικος φαινόταν τόσο πειθήνια ὑποταγμένος, ποὺ ἔδινε τὴν ἐντύπωση ὅτι μποροῦσες νὰ τὸν ἀφήσεις νὰ τριγυρίζει ἐλεύθερα στοὺς γύρω λόφους καὶ θὰ ἀρκοῦσε ἓνα σφύριγμα γιὰ νὰ βρῖσκεται στὴ θέση του τὴν ὥρα ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀρχίσει ἡ ἐκτέλεση.

Ὁ ταξιδιώτης δὲν ἔδωσε μεγάλη σημασία στὸ μηχανήμα καὶ ἔκοβε βόλτες, φανερὰ ἀμέτοχος, πίσω ἀπὸ τὸν κατὰδικο, τὴν ὥρα ποὺ ὁ ἀξιωματικὸς ἔκανε τὶς τελευταῖες ἐτοιμασίες, πότε ἔρποντας κάτω ἀπὸ τὸ μηχανήμα, ποὺ ἦταν στερεωμένο βαθιὰ μέσα στὴ γῆ, καὶ πότε σκαρφαλώνοντας σὲ μιὰ σκάλα γιὰ νὰ ἐλέγξει τὸ πάνω μέρος

του. Στὴν πραγματικότητα ἦταν μιὰ δουλειὰ ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τὴν εἶχε ἀναθέσει σ' ἓναν μηχανικό, ὅμως ὁ ἀξιωματικὸς καταπιανόταν ὁ ἴδιος μὲ αὐτὴν μὲ ὑπερβολικὸ ζῆλο, εἴτε γιατί ἦταν φανατικὸς θαυμαστής τοῦ μηχανήματος εἴτε ἐπειδὴ, γιὰ κάποιους δικούς του λόγους, δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἐμπιστευτεῖ σὲ κανέναν ἄλλο. «Τώρα εἶναι ὅλα ἐντάξει», φώναξε, τελικά, καὶ κατέβηκε ἀπὸ τὴ σκάλα. Ἦταν φοβερὰ ἐξαντλημένος. Ἀνάσαινε βαριά καὶ εἶχε στριμώξει δυὸ φίνα γυναικεῖα μαντίλια στὸ κολάρο τῆς στολῆς του. «Βαριές αὐτὲς οἱ στολὲς γιὰ τοὺς τροπικούς», εἶπε ὁ ταξιδιώτης, ἀντί, ὅπως περιέμενε ὁ ἀξιωματικὸς, νὰ ἐνδιαφερθεῖ γιὰ τὸ μηχανήμα. «Ναί, βέβαια», εἶπε ὁ ἀξιωματικὸς πλένοντας τὰ λερωμένα ἀπὸ γράσο καὶ μηχανόλαδο χέρια του σ' ἓναν κουβὰ νερό, «ὥστόσο μᾶς θυμίζουν τὴν πατρίδα. Δὲν θέλουμε νὰ ξεχάσουμε τὴν πατρίδα! Κοιτάξτε ὅμως τώρα αὐτὸ τὸ μηχανήμα», πρόσθεσε ἀνυπόμονα. Σκούπισε τὰ χέρια του μὲ μιὰ

πετσέτα δείχνοντας ταυτόχρονα πρὸς τὴ μηχανή. «Σ' αὐτὴν τὴ φάση ἦταν ἀπαραίτητο νὰ γίνουν κάποιες χειρωνακτικὲς ἐργασίες, ἀλλὰ ἀπὸ δῶ καὶ στὸ ἐξῆς τὸ μηχανήμα θὰ λειτουργεῖ αὐτόματα». Ὁ ταξιδιώτης κατένευσε καὶ ἀκολούθησε τὸν ἀξιωματικό. Αὐτός, γιὰ νὰ καλύψει κάθε ἐνδεχόμενο, εἶπε προκαταβολικά: «Μπορεῖ, φυσικά, νὰ παρουσιαστοῦν κάποιες βλάβες· ἐλπίζω, βέβαια, ὅτι κάτι τέτοιο δὲν θὰ συμβεῖ σήμερα, ὅμως πρέπει πάντα νὰ τὶς ὑπολογίζουμε. Τὸ μηχανήμα θὰ λειτουργεῖ ἀδιάκοπα τὶς ἐπόμενες δώδεκα ὥρες. Ἀκόμα ὅμως καὶ στὴν περίπτωση ποὺ πάθει κάποια βλάβη, θὰ εἶναι μικρὴ καὶ ἡ λειτουργία θὰ ἀποκατασταθεῖ ἀμέσως».

«Δὲν θέλετε νὰ καθίσετε;» ρώτησε, τελικά, καὶ τράβηξε μιὰ ψάθινη καρέκλα ἀπὸ μιὰ στοίβα καὶ τὴν πρόσφερε στὸν ταξιδιώτη· ἐκεῖνος δὲν ἀρνήθηκε τὴν προσφορά. Κάθισε στὴν ἄκρη τοῦ λάκκου καὶ ἔριξε μέσα μιὰ φευγαλέα ματιά. Δὲν ἦταν πολὺ βα-

θύς. Στή μιὰ του πλευρὰ ὑψωνόταν ἓνας σωρὸς σκαμμένο χῶμα, στήν ἄλλη πλευρὰ ἦταν τὸ μηχανήμα. «Δὲν γνωρίζω», εἶπε ὁ ἀξιωματικός, «ἂν ὁ διοικητὴς σᾶς ἔχει ἤδη ἐξηγήσει τὸν μηχανισμό». Ὁ ταξιδιώτης ἔκανε μὲ τὸ χέρι του μιὰ ἀόριστη κίνηση, τὴν ὁποία ὁ ἀξιωματικός ἐξέλαβε ὡς ἄριστη εὐκαιρία γιὰ νὰ ἀρχίσει νὰ ἐξηγεῖ ὁ ἴδιος τὸν μηχανισμό. «Αὐτὸ τὸ μηχανήμα», εἶπε, ἀκουμπώντας πάνω σὲ μιὰ μεταλλικὴ μπάρα, «εἶναι ἐφεύρεση τοῦ προηγούμενου διοικητῆ μας. Συνεργάστηκα μαζί του ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή καὶ ἤμουν παρὼν σὲ ὅλα τὰ στάδια μέχρι τὴν ὀλοκλήρωση τοῦ ἔργου. Ἡ τιμὴ γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἐγχειρήματος ἀνήκει φυσικὰ στὸν ἴδιο καὶ μόνο. Ἔχετε ἀκούσει γιὰ τὸν προηγούμενο διοικητὴ μας; Ὅχι; Δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ ἂν σᾶς ἔλεγα ὅτι ἡ ἵδρυση τῆς σωφρονιστικῆς ἀποικίας εἶναι δικό του ἔργο. Ἐμεῖς, οἱ φίλοι του, γνωρίζαμε πρὶν πεθάνει κιόλας ὅτι ὁ σχεδιασμός τῆς ἀποικίας ἦταν τόσο ἄρτιος, ποὺ ὁ διάδοχός

του, ἀκόμα κι ἂν εἶχε χίλια σχέδια στὸ μυαλό του, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιφέρει καμιὰ μετατροπὴ γιὰ πάρα πολλὰ χρόνια. Ἡ πρόβλεψή μας ἐπιβεβαιώθηκε καὶ ὁ νέος διοικητὴς ἀναγκάστηκε νὰ τὸ παραδεχτεῖ. Κρίμα πὺ δὲν γνωρίζατε τὸν προηγούμενο διοικητὴ μας! – Ὅμως», στὸ σημεῖο αὐτὸ δίστασε γιὰ λίγο ὁ ἀξιωματικός, «ἐγὼ φλυαρῶ, τὴ στιγμή πὺ ἔχουμε τὸ δημιούργημά του μπροστὰ στὰ μάτια μας. Ἀποτελεῖται, ὅπως βλέπετε, ἀπὸ τρία τμήματα, πὺ μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου πῆραν, ἄς τὸ ποῦμε ἔτσι, κάποιες ἀγοραῖες ὀνομασίες. Τὸ κατώτερο λέγεται Κρεβάτι, τὸ ἀνώτερο λέγεται Σχεδιαστὴς καὶ ἐδῶ, τὸ μεσαῖο, αἰωρούμενο τμήμα λέγεται Σβάρνα». «Σβάρνα;» ρώτησε ὁ ταξιδιώτης. Δὲν εἶχε δώσει μεγάλη προσοχὴ στὴν περιγραφὴ, ἀφοῦ, ἔτσι ὅπως τσιγάριζε ἄσπλαχνα ὁ ἥλιος τὸ γυμνὸ φαρᾶγγι, τοῦ ἦταν δύσκολο νὰ συγκεντρώσει τὴ σκέψη του· ἀκόμα πιὸ ἀλλόκοτος τοῦ φαινόταν ὁ ἀξιωματικός, πὺ σφιγμένος μέ-

σα στήν ἐπίσημη στολή παρελάσεως, μὲ τὶς ἐπωμίδες νὰ τὸν βαραίνουν καὶ τὰ κορδόνια νὰ κρέμονται, ἐξηγοῦσε μὲ ἔξαψη τὴν ἀποστολή του, ἐνῶ ταυτόχρονα, μὲ τὸ κατσαβίδι στὸ χέρι, ἔσφιγγε ἐδῶ κι ἐκεῖ κάποιες λασκαρισμένες βίδες. Στὴν ἴδια κατάσταση μὲ τὸν ταξιδιώτη φαινόταν νὰ εἶναι καὶ ὁ στρατιώτης. Εἶχε τυλίξει γύρω ἀπὸ τοὺς καρπούς τῶν χειρῶν του τὴν ἀλυσίδα τοῦ κατάδικου, στηριζόταν πάνω στὸ ὄπλο του καὶ μὲ τὸ κεφάλι κατεβασμένο στὸ στῆθος ἔδειχνε νὰ μὴν ἐνδιαφέρεται γιὰ τίποτα. Ὁ ταξιδιώτης δὲν παραξενεύτηκε, καθὼς ὁ ἀξιωματικὸς μιλοῦσε γαλλικὰ καί, φυσικὰ, γαλλικὰ δὲν καταλάβαινε οὔτε ὁ στρατιώτης οὔτε ὁ κατάδικος. Τὸ ἐντυπωσιακότερο ὅμως ἦταν ὅτι ὁ κατάδικος φαινόταν νὰ καταβάλλει προσπάθεια νὰ παρακολουθήσει τὶς ἐξηγήσεις τοῦ ἀξιωματικοῦ. Μὲ κάποιου εἴδους ληθαργικὴ ἐπιμονή, κατεύθυνε τὸ βλέμμα του πάντα ἐκεῖ ὅπου ἔδειχνε ὁ ἀξιωματικὸς καί, ὅταν ἐκεῖνος διέκοπτε τὴν ἀφήγηση γιὰ

νὰ ἀπαντήσῃ σὲ κάποια ἐρώτηση, ὁ κατάδικος, ἀκριβῶς ὅπως καὶ ὁ ἀξιωματικός, ἔστρεφε τὰ μάτια του στὸν ταξιδιώτη.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

I. HANS DIETER ZIMMERMANN

ΟΙ ΔΡΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΔΡΑΝΕΙΣ

[...]

Τὸ παράξενο μηχανήμα βρίσκεται στὸ ἐπίκεντρο, ἢ ἐκτέλεση τοῦ στρατιώτη, ἀντίθετα, φαίνεται ὡς παρεμπίπτουσα. [...]

Οἱ κοσμοθεωρίες ποὺ συγκρούονται ἐδῶ, στὴν Ἄπω Ἀνατολή, εἶναι καὶ οἱ δύο αὐθεντικὰ εὐρωπαϊκῆς: ἀπὸ τὴ μία πλευρὰ ἕνας, σχετικὰ ἀμήχανος, συμβατικὸς ἀνθρωπισμὸς, ἀπὸ τὴν ἄλλη μιὰ ἀνυποχώρητη λατρεία τῆς τεχνολογίας, ἢ ὅποια εἶναι ἀπολύτως ἀπάνθρωπη. Δὲν εἶναι ἀπάνθρωπη μόνο ἐπειδὴ ἀδιαφορεῖ σχεδὸν πλήρως γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἐνδιαφέρεται ἀποκλειστικὰ γιὰ τὴ βελτίωση τῆς τεχνολογίας, ἀλλὰ, ἐπιπλέον, εἶναι σὲ ἀκραῖο βαθμὸ ἀπάν-

θρωπη, διότι τὸ μηχανήμα ἔχει ὡς μοναδικό του σκοπὸ νὰ ἐξοντώνει ἀνθρώπους.

Στὴ μορφή τοῦ ἀξιωματικοῦ συγχωνεύονται ἡ τεχνολογία καὶ ἡ βαρβαρότητα – ἡ βαρβαρότητα ἐκφράζεται στὸν βαθμὸ ποὺ ὁ ἀξιωματικὸς ἐνδιαφέρεται μόνο γιὰ τὴν τεχνολογία, ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος λαμβάνεται ὑπόψη παρεμπιπτόντως μόνο, ὡς ἐξάρτημα τῆς μηχανῆς του. Δὲν συμπάσχει μὲ τὸν ἄνθρωπο ποὺ βασανίζει, ἀλλὰ μὲ τὸ μηχανήμα, ὅταν ὁ ἄνθρωπος τὸ βρωμίζει, ἐπειδὴ ἀναγκάζεται νὰ ξεράσει.

Τὸ σπουδαῖο ἐπίτευγμα τοῦ Κάφκα ὡς ἀφηγητῆ συνίσταται στὴν ἐξουδετέρωση κάθε ἠθικοῦ συναισθήματος. Παραθέτει ἰσότιμα δύο ὀπτικές: τοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ τοῦ ταξιδιώτη. Ἀφηγεῖται μὲν τὴν ἱστορία ἀπὸ μιὰ προσωπικὴ σκοπιά, ἡ ὁποία συγγενεὺει μὲ ἐκείνην τοῦ ταξιδιώτη, ἔτσι ὥστε οἱ σκέψεις τοῦ τελευταίου ἐκφράζονται μὲ ἐσωτερικὸ λόγο, ἐνῶ τὶς σκέψεις τοῦ ἀξιωματικοῦ μποροῦμε νὰ τὶς παρακολουθήσουμε μόνο ἐξωτερικά. Ὡστόσο, ὁ ἀξιωματικὸς ἐκφωνεῖ μακροσκελεῖς λόγους, στοὺς ὁποίους παρουσιάζει τὴ δική του ὀπτικὴ

διεξοδικά και με μεγάλη ευγλωττία. Ὁ λόγος του εἶναι σὲ τέτοιο βαθμὸ γοητευτικός, ὥστε δὲν κερδίζει μόνο τὴ συμπάθεια τοῦ ταξιδιώτη, ἀλλά, τουλάχιστον κατὰ διαστήματα, καὶ τοῦ ἀναγνώστη.

[...] Ὁ ὀρθολογισμὸς, ὁ ὁποῖος διέπει τὴν ἐμπνευσμένη ἀναπαραστατικὴ τέχνη τοῦ ἀφηγητῆ, ἀκριβῶς ὅπως καὶ τὸ φαινομενικὰ εὐλόγο ἐγκώμιο τὸ ὁποῖο πλέκει ὁ ἀξιωματικὸς στὸ μηχανήμα, αὐτὸς ὁ ὀρθολογισμὸς εἶναι τὸ προκάλυμμα πίσω ἀπὸ τὸ ὁποῖο κρύβεται ἡ βαρβαρότητα, ἡ ὁποία μπορεῖ ἀνὰ πᾶσα στιγμή νὰ ξεπροβάλει, ὅταν ἡ πραγματικὴ φιλανθρωπία μεταπίπτει σὲ συμβατικὴ εὐγένεια. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοια, μάλιστα, οἱ ἀντίπαλοι σὲ αὐτὴν τὴν ἱστορία, ὁ ἀξιωματικὸς καὶ ὁ ταξιδιώτης, εἶναι συνένοχοι στὸ ἔγκλημα: ὁ ἓνας στὸ μέτρο ποὺ τὸ ἐκτελεῖ, μὲ τὴ σπουδὴ ἑνὸς ὀρθολογικοῦ ἐγχειρήματος, καὶ ὁ ἄλλος στὸ μέτρο ποὺ τὸ ἀνέχεται καὶ δὲν τὸ ἐμποδίζει, ἂν καὶ εἶναι ἐναντίον του. Ὁ Κάφκα ἐκθέτει ἐδῶ τὴ διπλὴ ρίζα τῆς κρατικῆς βίας στὸν αἰῶνα μας: δὲν εἶναι

μόνο οί δράστες οί όποϊοι έπιδόθηκαν στή συστηματική έξόντωση, αλλά και οί άδρανεϊς, πού έξαιτίας λανθασμένων εκτιμήσεων, σέ σχέση με τόν έαυτό τους και τούς άλλους, δέν έκαναν τίποτα για να τήν έμποδίσουν· και οί δύο μαζί έγιναν οί άπαραίτητοι συντελεστές του έγκλήματος. [...]

III. Ὁ Κάφκα καὶ οἱ σωφρονιστικὲς ἀποικίες

1. KLAUS WAGENBACH

« ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΙΚΙΩΝ »

[...]

Γερμανικὸ ποινικὸ δίκαιο καὶ ἐκτόπιση

Ἡ Γερμανία ἔγινε ἀποικιακὴ δύναμη μόλις τὸ 1884. Δέκα χρόνια ἀργότερα δημοσιεύτηκε ὁ πρῶτος λιβελος γιὰ τὴν ἐκτόπιση καὶ ἀκολούθησε μιὰ ἐκτενὴς δημόσια συζήτηση. Ὁ Walter Müller-Seidel ἔχει δείξει (*Die Deportation des Menschen*, Στουτγάρδη 1986) ὅτι ὁ Κάφκα ἦταν γνώστης αὐτοῦ τοῦ δημόσιου διαλόγου, μέσω δύο συγγραφέων: τοῦ Χάνς Γκρός καὶ τοῦ Ρόμπερτ Χάιντλ.

Ὁ Χάνς Γκρός, συντάκτης ἐνὸς *Ἐγχειριδίου*

για άνακριτές, αστυνομικούς και χωροφύλακες, πανεπιστημιακός δάσκαλος του Κάφκα κατά τὰ ἔτη 1903-1905, ἦταν διαβόητος ὄχι μόνο για τή (μεταγενέστερη) διένεξη με τὸν γιό του, τὸν ψυχαναλυτὴ Ὁττο Γκρός, ἀλλὰ καὶ για τὴ δυναμικὴ ὑποστήριξη τοῦ αἰτήματος για ἐκτόπιση τῶν «ἐκφυλισμένων», τὸ ὅποιο εἶχε ἐγείρει ἀκριβῶς ἐκεῖνο τὸ χρονικὸ διάστημα.

[...] ὁ ἀλήτης, ὁ ἐπαγγελματίας τζογαδόρος, ὁ φορέας μολυσματικῶν ἀσθενειῶν, ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἐργάζεται μόνο ὅταν περιέλθει σὲ ἔσχατη ἀνάγκη, ὁ σεξουαλικῶς διεστραμμένος, ὁ αἰωνίως ἀνικανοποίητος, τὰ ἀνατρεπτικὰ στοιχεῖα σὲ κάποιον βαθμό, καὶ ἀναρίθμητοι ἄλλοι, ὑποπίπτουν κατὰ κανόνα σὲ πταίσματα, εἶναι ὅμως ἐκφυλισμένοι καὶ στὸν ἀνώτατο βαθμὸ ἐπικίνδυνοι για τὴν κρατικὴ ἀσφάλεια. Ἐν συντομίᾳ, ὁ κύκλος τῶν ἐγκληματικῶν καλύπτει μόνο ἓν μέρος τὸν κύκλο τῶν ἐπικίνδυνων ἐκφυλισμένων, ὀφείλουμε ὅμως νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι οἱ τελευταῖοι εἶναι οἱ πλέον ἀνησυχητικοί. [...]

Στὴν ἐποχὴ μας, ἡ ἀπειλὴ δὲν προέρχεται

τόσο ἀπὸ συγκεκριμένα βαριά ἐγκλήματα — πού ἴσως ἐνέχουν καὶ ἕναν πυρήνα ζωτικότητας— τὰ ὁποῖα καὶ τιμωροῦνται ἀναλόγως· πλὴν πολὺ πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχοῦν οἱ γνήσια ἐκφυλισμένοι, πού διαπράττουν ἐγκλήματα ἢ ἀκόμα καὶ μόνο πταίσματα κατ' ἐπανάληψη, τοὺς ὁποίους ἐξέθρεψε ὁ πολιτισμός μας καὶ οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ἀποδοθοῦν πίσω στὴ φύση. Αὐτὸ ὀφείλουμε νὰ πράξουμε ἂν βροῦμε τελικὰ τὸ κουράγιο νὰ τὸ ἐπιχειρήσουμε: ἐκτόπιση γιὰ τοὺς ἐκφυλισμένους παραβάτες.

Ὁ δημόσιος διάλογος γιὰ τὴν ἐκτόπιση κορυφώθηκε τὸ 1909 μὲ τὴν ὑποβολὴ ἑνὸς αἰτήματος πρὸς τὸ Ράιχσταγκ. Κατόπιν τούτου, τὰ ὑπουργεῖα ἀποικισμοῦ καὶ δικαιοσύνης ἀνέθεσαν σὲ ἕναν νέο νομικό, τὸν Ρόμπερτ Χάιντλ, τὴν ἀποστολὴ νὰ ἐπισκεφτεῖ τὶς σημαντικότερες σωφρονιστικὲς ἀποικίες καὶ νὰ συντάξει ἀναφορά. Ἡ ἀναφορά του, μὲ τὸν τίτλο *Τὸ ταξίδι μου στὶς σωφρονιστικὲς ἀποικίες*, ἐκδόθηκε τὸ 1912 καὶ τάχθηκε σαφῶς ἐναντίον τῆς πρακτικῆς τῆς ἐκτόπισης· τὸ βιβλίο ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς πηγὲς γιὰ τὸ κείμενο τοῦ Κάφκα.

Για ποιές σωφρονιστικές αποικίες είχε διαβάσει ἢ εἶχε ἀκούσει ὁ Κάφκα;

Ἡ σωφρονιστικὴ ἀποικία τῆς Νέας Καληδονίας εἶχε γίνει γνωστὴ ὡς τόπος ἐκτόπισης γιὰ τοὺς ἐπιζήσαντες τῆς Παρισινῆς Κομμούνας. Ὁ Κάφκα δὲν εἶχε λάβει μόνον μέρος (τὸ 1911) σὲ μιὰ τιμητικὴ ἐκδήλωση γιὰ τὰ θύματα τῆς Παρισινῆς Κομμούνας, ἀλλὰ καὶ ἡ καθημερινὴ του ἐργασία ὡς δημοσίου ὑπαλλήλου στὸ Ἰνστιτούτο Ἀσφάλισης Ἐργατικῶν Ἀτυχημάτων τῆς Βοημίας εἶχε ὡς ἀντικείμενο αὐτὸ ποὺ στὴν ἐποχὴ του ἀποτελοῦσε τὸ φόβητρο τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἦδη στὶς 30 Ἰουνίου τοῦ 1871 συναντιοῦνται ὁ καγκελάριος τοῦ Ράιχ Μπίσμαρκ καὶ ὁ Αὐστριακὸς καγκελάριος Μπούστ στὸ Μπάντ Γκάσταϊν μὲ θέμα τὴν «ἀντιμετώπιση καὶ καταπολέμηση τῆς Διεθνοῦς» καὶ συμφωνοῦν «νὰ ἐξετάσουν σὲ ἀνώτατο ἐπίπεδο τὸ ζήτημα τῆς κρατικῆς κοινωνικῆς πρόνοιας». Ἦταν ἡ ἀπαρχὴ τῆς νομοθεσίας γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἀσφάλιση, ἐπακόλουθο τῆς ὁποίας ἦταν καὶ ἡ ἱδρυση τοῦ Ἰνστιτούτου Ἀσφάλισης Ἐρ-

γατικῶν Ἄτυχημάτων στήν Πράγα, στό ὁποῖο ἐργαζόταν ὁ Κάφκα.

Χαρακτηριστικά τῆς σχετικᾶ μεγάλῃς νήσου τῆς Νέας Καληδονίας: Ὑψηλά ὄρη, ξηρὲς σαβάνες, πλούσια βλάστηση στίς κοιλάδες. Ἀρχικά ἀμιγῶς στρατιωτικὴ διοίκηση, ἀργότερα καὶ πολιτικὴ. Γύρω στό 1910 ζοῦσαν στό νησί περίπου 10.000 κατάδικοι καὶ 1.700 στρατιωτικοί. Ἐκτὸς αὐτῶν περίπου 8.000 ἄποικοι, « στήν πλειονότητά τους μετανάστες ἀπὸ τὴν Αὐστραλία· γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ἐπικρατοῦν ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα καὶ τὰ ἀγγλικά ἦθη ». Πάνω ἀπὸ 30.000 Μελανήσιοι αὐτόχθονες.

Στὸν νότιο Εἰρηνικὸ εἶναι διαδεδομένη ἡ συνήθεια τῆς δερματοστιξίας· « τὸ δέριμα χράζεται ἢ τρυπιέται, μὲ αἰχμηρὰ ὄργανα, ἀκίδες ἢ πριονωτὰ σφυράκια, μὲ διαφορετικοὺς τρόπους, ἐνῶ εἰσάγονται μέσα σ' αὐτὸ χρωστικὲς οὐσίες, ἢ ἀπλῶς θαλασσινὸ νερό, γιὰ νὰ διακρίνονται οἱ διαφορετικὲς φυλές, τὰ ἀξιώματα, σὲ ἀνάμνηση ἑνὸς σημαντικοῦ γεγονότος καὶ στὴ σύναψη συμμαχιῶν ».